

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde **Aron**, Szabó **Sámuel**, Szentgyörgyi **József**, Vörös **Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Értesítés és kérelem. — Mikép boldogulhatunk a mezei gazdálkodás terén. **Jurenák Sándor**. — A magyar gazdák Székesfehérvárott 1879. június 3—5 napjain tartott II. orsz. értekezlete által hozott határozatok. — Értesítés távirtdai drót ügyében. — Személyi hírek. — Hirdetmény a gabnavásárról. — Értesítés a járványos állatbetegségekről. — **Vidéki gazdasági tudósítások:** Cserhalomtáj, Gyergyó-Alfalu, Dicsőszentmárton. — Üzleti heti Szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Értesítés és kérelem. *

Hivatkozással a közelebről közzétett „Értesítés“-re, mely szerint az erdélyi gazdák ötödik vándorgyűlése folyó 1879 évi október hó 2—5-éig lesz Sepsi-Szent-Györgyön megtartva;

hivatkozással továbbá „Az erdélyi gazdák vándorgyűlésének alapszabálya“ 13. §-ére,

tisztelettel felkérjük a t. hatóságokat, egyleteket és magánosokat, hogy a vándorgyűlésen tartani és tárgyalatni óhajtott előadásokat, themákat, kérdéseket vagy indítványokat írásban foglalva legkésőbb folyó évi

augusztus hó 31-ig

az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalához eljuttatni sziveskedjenek, hogy azok a négy héttel megelőzőleg közzéteendő részletes napi rendbe felvehetők legyenek.

Kolozsvárt, 1879. július 20-án.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár

Mikép boldogulhatunk a mezei gazdálkodás terén?

(Vége.)

A szarvasmarha és juh kivitele nálunk el van tiltva, mivel külföldi szomszédaink, saját marhájuk elárusíthatása végett

* Erdélyi laptársaink, valamint a szaklapok t. szerkesztőségeit tisztelettel kérjük a közlemény szives átvételére. Szerk.

honi állatainkat a marhavész becsempészésével vádolták. Ezért kizárólag a belföldi eladásra vagyunk szorítkozva s a marhakereskedők számtalan fogásainak kitéve. Mert daczára annak, hogy a szarvasmarha s juh kivitele szigoruan tiltva van, mégis csak az nem látja, a ki nem akarja, hogy például a párisi piacon hetenként 5—6 ezer darab magyar ürüt adnak el.

Hát még hizó marháink vasuti szállítása mennyit von le évenként nemzeti vagyonunkból? Hány gazda tapasztalhatta, mennyit veszít élősúlyából hizó marhája, mig Erdély széléről vagy Nagy-Várad, Temesvár, Arad állomásairól Bécsig, az eladás piaczáig, elszállítja, — csupán azért, mivel a meleg istállóból s jobb ápolásból jövő állat fedetlen kocsikban, az idő minden viszontagságainak kitéve, éhen, szomjan 3—4 napig utban van? Mit veszít a gazda, midőn vasutaink szállításainál az előforduló calo terményeinknél figyelembe sem vétetik, ha a hiány 2 százaléknál többet nem tesz?

Mind e három csoportban röviden megemlített tényezők természetes következménye, hogy gazdasági viszonyaink ország-szerzte szomorú képet mutatnak, hogy összes üzleti életünk pang s mi szegényedünk.

Itt tehát a gyökeres segítség el nem odázható, s mind-egyikünk kötelessége javasolni és megtenni mindazt, mik a károk orvoslását idővel alaposan eszközölhetik. S e részben bártorkodom szerény véleményemet tiszteelt gazdatársaimnak figyelmébe ajánlani.

Legelső kötelességünk, a nagy birtokostól kezdve az utolsó földmivelőig, hogy helyes gazdálkodási módot kövessünk. Adjuk meg a földnek a megkívántató munkát és magot, tartsunk alkalmas és elegendő igásmarhát, takarmányozzuk azt gondosan és fordítsuk a szükséges pénzt a kielégítő berendezésre. Legyen kellő gondunk a trágyázásra, helyes és pontos vetésre, és vigyünk be alkalmas vetésforgásokat és helyes arányokat a piaczi növények és takarmányneműek termesztésénél. Miveljünk inkább csekélyebb területet, de jól és óvakodjunk a

föld kiszorításától, a hiányosságtól és félszegségtől.

Hanem gazdálkodásunk helyes üzletéhez szükséges a jó alkalom a kellő szaknevelésre, jó sikeréhez pedig az együttes működés és a kormány támogatása.

Ki a gazdasági pályára készül, tegye főkötelességévé az alapos szakbeli előkészületet, gyakorlatot és főleg a jó példa utánzását. És ép oly kötelességének ösmerje minden jó gazda, hogy a kezdőt igyekezetében előmozdítsa a helyes és gyakorlati irány kijelölésével, jó példaadással s azon előnyök megősmertetésével, melyek a termelés és eladás körül a vidéken határoznak.

Fősegédünk azonban mezei gazdálkodásunk jó eredményei kieszközlésére a kormány, bölcs intézkedéseivel. S itt az oktatásügy áll első sorban.

Meglevő felsőbb gazdasági tanintézeteket főleg csak a tehetősebb egyének használhatják, kik vagy tanári pályára készülnek, vagy mint nagy birtokok tulajdonosai vagy kormányzói kívánnak kiképeztetni. Hazánkban azonban legtöbb a szegényebb sorsu kisbirtokos, gazdatiszt és parasztgazda. Ilyenek részére alakítandók nálunk a földmives iskolák, melyek olcsó berendezés mellett, a legszükségesebb elméleti tanításra támaszkodva, főleg a termelés és értékesítés helyes gyakorlatát ismertessék meg a tanulóval. Minél több ily intézet felállítása volna kívánatos.

Még hatásosabb eszköz az elméleti tanításnál a jó példa. Az elméleti bizonyítás nem győzheti meg a hiányosan képzettet és nem tántoríthatja el a parasztgazdát hagyományos rossz módjától. De ha szemlátomást meggyőződik a felől, hogy a jobb művelési mód által földjén jobb és több szem terem, marháját drágábban eladhatja: az ily példa aztán biztosan ragad. A kormánynak feladata tehát arra is hatni, hogy minél nagyobb számban keletkezzenek ily helyes üzletű gazdaságok, hol gazdáink fiait a munkák gyakorlati kivitelével foglalkoztassuk, a földnek jobb művelési módjával megősmertessük s azon meggyőződésre vihessük, hogy a jobb takarmányzás jobb eredményeket szül. Az ilyen gyakorlati bizonyítók többet ér a vándortanítók minden szép teoriájánál.

Hazánkban általános baj, hogy a törvényeket és intézményeket meghozzák ugyan, de kivitelükre nem gondolnak. Itt tehát a kormány főteendője, hogy utasítsa a megyei és községi előljáráóságokat, a cselédeket és munkásokat szabályozó törvény s a mezei rendőrség tényleges alkalmazására. Gondoskodni kell arról, hogy a sok vándorrezigányt és eltorzított koldust illetőségi helyén rendszeren foglalkoztassák, a történt mezei lopásokat és sérelmeket szigoruan megfenyítsék; hogy közutainkat a kötelezett közmunkákkal kiigazítsassák és használhatókká tegyék. Szóval, hogy semmiféle törvényes intézkedés terén visszaélés ne történjék.

Végre arra kell még kormányunknak figyelmét kiterjesztenie, hogy a vasuti szállításnál, nevezetesen a refactiákkal üzőtt visszaélések megszűnjenek. Ne szolgáljanak a szállítási árengedmények csak egyeseknek, hanem szállíttassák le egyáltalában a fuvar s tegyék így lehetővé, hogy termékeinket a távolabbi vidékek piacaira is elvihessük. Ha Amerikából hozhatnak Angliába gabonát és húst; ha Németországot eláraszt-

hatják onnan szalonnával és zsirral; sőt ha Magyarország fővárosában is haszonnal lehet eladni az amerikai terményt: miért van gazdáinknak megnehezítve termékeiknek haszonnal való értékesítése a külföldön; s miért szállíthassanak csak azok, kik vagy árengedményeket élveznek, vagy a Duna közelében laknak!? Tegyék továbbá a leszállított fuvar által lehetségessé, hogy termékeink hulladékai, ugymint: korpa, olajpogácsa, maláta és malátacsira — távolabbra is elvihetők legyenek s ennek folytán a polyvát és töreket a lehetőségig felhasználhassuk. Készíttessenek állataink szállítására fedett és zárt kocsikat; töröljék el a honi szarvasmarha kiviteli tilalmát vagy ha ez kormányunk hatalmán kívül esnék, rendezzenek be a külföldiek mintájára légmentes kocsikat a husnak nyers állapotban való kivitelére.

Ilyenmü intézkedések által, melyekkel az egyesek s a kormány egyesült erővel karolnák fel mezei gazdaságunk s ezáltal nemzeti vagyonunk ügyét, okvetlenül el fogjuk érni mezei gazdálkodásunk fokozatos és következetes előmenetelét s így az általános jobblétet. És akkor virulni fog még ez országban kereskedelem és ipar is!

A tiszántuli magyar Alföldön fekvő gazdaságomban igyekeztem első sorban elegendő takarmányt termelni s így több trágyát előállítani s a mag- és takarmánytermelésben a helyes arányt megtartani. Repcze- és buzatermésemet eladtam, többi terményeimet marhatenyésztésre, hus-, zsir- és gyapjuterelésre fordítottam. És mondhatom, ezen eljárásom által földem javult s több és jobb termést adott. A mennyiben munkáimban kézi-erő hiányában gátolva voltam, nagy pénzáldozatokkal népesebb vidékekről szerzett munkásokkal igyekeztem e hiány pótolni. Szereztem munkást Cseh- és Morvaországból, Sziléziából s hazánk felső megyéiből; továbbá Buda vidékéről, Heves- és Gömörmegyéből, s utóbbi időben a Székelyföldről is.

Miután nehezemre esett munkásaimért a nagy vasuti vitelbért fizetni, Sziléziából gyalog jöttek le aratóim gazdaságomba. De mit értünk el mindkét részről, habár aratóimat keresetők ide is vonzotta — mikor idejövetelük 8 napot, hazamene- telük 9 napot vett igénybe oly időben, midőn a munkás téli kenyérét is kénytelen megkeresni? A sok kísérlet folytán a tetemes költségek elkerülése tekintetéből minden figyelmemet oda fordítom, hogy földemet a lehető legnagyobb megtakarításokkal műveljem! S miután a távolabb helyről jövő munkások ideho- zatalát beszüntettem, megtörtént rajtam, hogy egy 1200 □ öles hold répájának kiszedéseért és megtisztításaért 40 forintot kellett fizetnem. Ennek folytán, nálam ugy, mint gazda-szomszédaimnál, a répatermesztés nagyon csökkent, habár annak nagybani termelése kívánatos volna, polyvánk és törekünk értékesíthetése tekintetéből.

Engedjék meg tisztelt hazámfiak és pályatársaim, ha figyelmöket hosszabb időre igénybe vettem. De kötelességemnek tartottam a fentebbieket ez alkalommal elmondani és tisztelt gazdatársaimat felkérni, törjünk vállvetve és kezet szorítva egy czél felé: Hazánk felvirágoztatására, minden politikai nézetkülönbség kizárásával!

Ujkút, 1879. május 31.

Jurenák Sándor.

Ertesítés.

A magyar gazdák Székesfehérvárott 1879. június 3—5. napjain tartott II. orsz. értekezlete által hozott határozatokról *

A magyar gazdáknak Székesfehérvárott tartott II. országos értekezlete — a míg egyrészt örömeinek ad kifejezést a fölött, hogy a gazdaközönségnek alkalom adatott saját óhajai és érdekei fölött tanácskozhatni, egyszersmind mély sajnálkozásának adja kifejezését, hogy az első értekezletnek megtartása óta lefolyt 11 év alatt a törvényhozás és kormány részéről oly elenyészőleg kevés tétellett a földmivelés emelése, érdekeinek megvédése és előmozdítása tárgyában, holott önrendelkezésünkhez éppen e tekintetben nagy remények köttetnek; és napjainkban, a midőn egész mezőgazdaságunk egy válság alatt áll, elérkezettnek tartja az időt, hogy a törvényhozás és kormány a földmivelési érdekek nagyobb mérvű gondozását és ápolását feladatául tekintse és közönyösségéből kibontakozva a már halaszthatatlanná vált cselekvés terére lépjen; — ezekből kifolyólag az értekezlet tárgyalásaiban felkarolván mezőgazdaságunk különböző bajait és viszonyait, a tárgyalások eredményeit összevonva és csoportosítva, a következő határozatokat hozta:

A) A földmivelés érdekeinek képvisellete tárgyában.

1. Önálló földmivelési ministerium alakítását olyformán, hogy a ministeriumok csoportosításának célszerű keresztülvitelével ebből az állam pénztárára nagyobb terhet ne hármoljék.

2. Egy országos gazdasági tanács felállítását.

3. Minden megyében egy gazdasági egyesület alakítandó.

4. A gazd. egyesületek szervezetének teljes megváltoztatásával ezek fentartási költségeiben — úgy mint ez az 1868: VI. t. cz. által a keresk. és iparkamarákra szervezve van — a gazdasági egyesület területén levő minden földtulajdonos egyenes földadó forintja után fél ($\frac{1}{2}$) krajczár maximum járulékkal vesz részt. Ezen járulék a közadókkal együtt az állam közegei által szedtetvén be, az illető egyesületeknek saját céljaikra, illetőleg önterületük mező- és erdőgazdaságának emelésére leendő felhasználása végett elszámolás terhe mellett közvetlenül kiadatik.

A menyiben pedig a gazdaközönség a gazdasági hanyatlás érzete által indítatva, gazdasági állapotának javítása céljából magát megadóztatni szükségesnek látta, óhajta a kormánytól, hogy hasonló célra, t. i. a földmivelés emelésére az eddiginél nagyobb összegeket fordítson, illetőleg az egyleteket ide célzó törekvésekben az általok alkalmazott eszközök mérvéhez képest támogassa.

5. A gazdasági congressus évenként megtartandó. Ezen congressus az országos gazdasági tanács elnökét egy évre megválasztja, továbbá egy 20 tagból álló végrehajtó-bizottságot küld ki, mely bizottság mű-

ködése mindig a legközelebbi országos értekezletig tart. — Ennek hivatása a congressus határozatainak érvényt szerezni, valamint a gazdasági egyesületek között az összekötő kapcsolatot képezni.

B) Gazdasági rendszerváltoztatás, illetőleg nyereségterményeink értékesítése tárgyában.

1. Tekintettel azon hátrányokra, melyek közelebb lefolyt évtizedekben szertelen mérveket öltött túlnyomó gabnatermelésből származnak: — úgy a gabonaterményekkel kiszivattyuzott föld erejének visszaszerzése s az ebben fekvő nagy nemzeti tőkének a jövődőség javára való fentartása; — mint az évről-évre fenyegetőbb külföldi concurrentiával szemben való megállhatás, sőt létezetés szempontjából kimondja: hogy minden magyar gazdának úgy saját, mint az ország érdekében kötelességében áll oda törekedni, hogy gazdaságában a gabnatermelés rovására tetemesen megcsökkent állattenyésztést erélyesen felkarolja s e célból gazdasági területének legalább egy harmadát (ideértve a kaszálókat, a szálas és gumos takarmánytermőtereket, a mesterséges és természetes legelőket) takarmánytermelésre fordítsa.

2. Miután pedig ezen gazdasági rendszer inaugurálása folytán úgy gabona- mint hústerményeink mennyiségileg és minőségileg legalábbbb is az egyes termelési ág eddigi arányát tekintve egyaránt gyarapodni fognak, ezek értékesítése, illetőleg biztos piac teremtése céljából elkerülhetlenül szükségesnek tartja, hogy gazdasági követelményeinknek megfelelőbb, az eddiginél mindenestre helyesebb vasuti tarifa és kereskedelmi politika követessék, melynek elérésére, — utalva itt különösen a német birodalom által életbeléptetett tarifa és vasútpolitikára is, — minden eszköz igénybevételével mielőbb legalább is egy, a magyar állam befolyása alatt levő, Magyarországot a külföld nyugoti fogyasztó piaczaival összekötő vasutvonal megszerzettessék.

3. Szükségesnek látja, hogy a marhatenyésztés emelésére szánt dotatió, félre téve a szűkkeblű fiscalis szempontot, évről-évre fokozatosan és oly mérvben emeltessék, hogy általa az e téren észlelhető bajok és hátrányok, minők a marhalétszám nagymérvű apadása, a létezőnek elcsenevészedése, stb. a lehető legrövidebb idő alatt orvosolhatók legyenek. — Miután pedig oly külföldi intézkedések léteznek, melyek nyers terményeink értékesítésére, (gabonaneműek, marha, fa és bor) határozottan káros hatással vannak, szükségesnek tartja az értekezlet, hogy minden ily állam ellen, megfelelő torló, prohibitív intézkedések léptettessenek életbe.

4. Miután daczára az általánosan érzett hiánynak mai napig sincsenek közraktáraink, szükséges, hogy az ország több pontjain, különösen a fővárosban és az ország határaihoz közel fekvő azon városokban, melyek gyűjtő helyekül alkalmasak, a kereskedés és forgalom előmozdítására és emelésére nézve közraktárak állitassanak fel.

5. A vágómarha könnyebb, czélszerűbb és helyesebb értékesítése szempontjából, Budapesten az ez irányban fejlettebb külföldi piacok mintájára szervezendő marhavásárok rendszeresítendők.

* Az értekezleti végrehajtó bizottság felkérése folytán közölve. Szerk.

C) A gazdaság különböző ágainak emelése tárgyában.

1. A hazánkra nézve életkérdésnek nevezhető gazdasági oktatás és szakértelmiség terjesztésére — miután az e téren felső oktatásról eléggé van gondoskodva — legfőbb szükség az alsó és gyakorlati oktatást mindinkább fejleszteni és a mennyire csak lehet, a „ferme école“ intézményt érvényesíteni.

A borászat, mely hivatva van egyik fő jövedelmi forrásunkul szolgálni, nagyobb mérvű állami gondozást igényel az eddiginél; óhajtjuk e részben a bormérési regale méltányos alapokon megváltását, a borgyártás megtiltását és minél nagyobb számban pinczemesterek kiképzését, avagy legalább ambulans pinczemesterek alkalmaztatását a bornak nagy tömegbeni egyöntetű kezelése végett rendszeresíteni. — Az okserü termelés ellenőrzésére hegyrendőri törvényt alkotva, fordítsa a kormány figyelmét oda, hogy Budapesten bortőzsde létesülhessen, és különösen a borértékesítés és kereskedelem előmozdítása czéljából, a jövőben kötendő kereskedelmi szerződéseken a külföldi vámtételek hazai borainkra leszállíttassanak, nehogy e részben a tömeges termelés a bortermelést teljesen elértéktelenítse.

4. Szükségesnek és óhajtandónak tartja a gazdák értekezlete, — tekintettel szarvasmarha-tenyésztésünk hiányosságára, különösen azon vidékeken, hol intensivebb gazdálkodás üzetik és kiterjedtebb legelők nincsenek és a tej értékesítése, különösen a kisbirtokos részéről majdnem lehetetlenség, de tekintettel azon abnormis állapotra is, hogy évenként mintegy 26000 mázsa sajt hozatik be, — hogy a magas kormány oda hasson, miszerint az arra alkalmas vidékeken, a gazdasági egyesületek által tejtermelő és értékesítő szövetkezetek állíttassanak föl, s míg ezek a kezdet nehézségeivel küzdenek, a kormány által anyagi támogatásban részesíttessenek.

4. Tarthatatlan állapot a gazdasági cselédeknek különböző vidékeken különböző időben történő felfogadási ideje, minél fogva a gazdák értekezlete ezen visszásságra is felhívja a kormány figyelmét.

5. Helytelen és károsnak tartja az orsz. értekezlet a kormányoknak a dohánymonopolium gyakorlásánál kifejtett azon intézkedését, hogy figyelme csupán a mennyiségre és nem első sorban a minőség előállítására és fokozására van irányozva, holott minden államnak a különböző termelési ágak terjesztése, úgymint tökéletesítése csak érdekében állhat. — Egyszersmind megbotránkozásának ad kifejezést azon visszaélések miatt, melyek a termelési engedélyek megadásánál az utóbbi időkben olyannyira lábra kaptak. Midőn e tekintetben úgy a kormány reputációja, mint a termelők érdekében sürgős orvoslást jogosan követel, a termelés és értékesítés tekintetében egész terjedelmében magéév teszi e békésmegyei gazdasági egyesületnek e tárgyban a pénzügyministeriumhoz felterjesztett emlékiratát.

6. Szükségesnek tartja, hogy a statistika működése helyesebb irányt vegyen, mivel sajnálattal constatálta az értekezlet, hogy azon irány, a melyben statistikánk jelenleg működik, teljesen haszonnélküli, czélteljesített és szégyenletes állapotnak tartja, hogy 9 évi működése óta még mindig nem képes képét

nyújtani a hazai áru- és értékgazdálkodásnak — sem adatait az évi marhaállománynak és az évenkénti aratási eredményeknek.

7. A mezőgazdasági ipar mindinkább életre hívása és fejlesztése érdekében felhívja az értekezlet a kormány figyelmét arra nézve, hogy egyes helyi szükség kifolyásaként előnyös eredményűnek ígérkező mezőgazdasági iparvállalatnak épen úgy adja meg bizonyos évek számára az állami adómentességet, mint ez a városokban ujonnan épült házaknak megadja.

8. A mezőgazdasági segédipar fejlesztése, a takarmány- és szemtermelés előmozdítására szükséges trágyakészlet előállítására és a hastermelés előmozdítására érdekében, a jelenlegi mezőgazdasági szeszgyáraknak adott törvényhozási kedvezményeket elégteleneknek tartja és — miután az Ausztriával fennálló vám- és kereskedelmi szövetség fennállása következtében a gazdasági szeszgyárakra kivetett fogyasztási adón a hivatkozott szerződés lejártáig kedvezményt nyújtó változás nem történhetik — kívánatosnak tartja az értekezlet, hogy legalább a gazdasági szeszgyárak jövedelme után beszedetni szokott jövedelmi adó eltöröltessék és a kezelésben is bizonyos kedvezmények nyujtassanak.

9. Nem hallgathatja el a gazdák orsz. értekezlete azon aggodalmát, hogy hazánkban a mostani mezőgazdaságunkat sújtó válság, mely nyers terményeink értékesítésének nehézsége és minden árunak érték- és árcsökkenésében áll, a fokozódott anyagi terhekkel, melyeket magunkra vállaltunk, immár majd elviselhetlenné vált, a mihez még a közép-, kis birtokos és bérlore nézve a drága hitel is járul, mely a mezőgazdaság fejlődését is megakadályozván, igen sok esetben a végpusztulást idézi elő; miután az államnak eltagadhatlan feladatai közé tartozik az állampolgáraknak létezését biztosítani és oly eszközökről gondoskodni, melyek úgy a szellemi, mint az anyagi megmaradást biztosítják és különösen tekintetbe véve azon jelenséget is, hogy az utóbbi időkben a tőkeképződés tetemes módon gyarapodott országszerte — azon óhajának ad kifejezést, hogy a mezőgazdasági előleg-egyletek létesítésére fordítsa figyelmét a kormány, melyek a gazdaközönségnek az egyéni személyes hitel alapján, könnyű törlesztésű hosszabb időre készpénz előleget nyujtsanak.

D) Törvényhozási intézkedések tárgyában.

1. Szükségesnek tartja czélszerű mezőrendőri törvény alkotását közigazgatási bíraskodással.

2. Szükségesnek tartja az 1875. VII. : a földadó szabályozásáról szóló törvényczikk 19-ik §-ának olyképeni módosítását, hogy a földbirtok tiszta jövedelmének megállapításánál az 1872-ik év óta megváltozott közigazdasági helyzet is figyelembe vessék.

3. A marhatenyésztés fejlesztése érdekében égetően szükséges, hogy a községi apaállatok tartása törvény által szabályoztatván, minden község köteleztessék a területén levő tehenek fajának és számának megfelelő alkalmas bikák tartására és az ország, tekintettel az ott tenyésztendő faj és jellegre, tenyészkerületekre osztandó fel. Addig is, míg szarvasmarhafajtánk érdekében okvetlenül szükséges bikanevelő telepek léptetnének életbe, a honnét a községek annak idején, adó ál-

tali törlesztés mellett bikaszükségletüket fedezni foghatják, állittassanak fel mielőbb bikaállomások, melyeknél már a leendő tenyészkerület jellegére kellő figyelem legyen. — E mellett a kincstári javakon levő törzsgulyák nagyobbítottassanak és az országos marhakataster az egész országra kiterjesztessék és keresztülvitessék.

Minél előbb hozassék törvény, mely az ország állat-egészségügy-rendszét szabályozza, mint egyedüli mód a külföldre való kivitelünk érdekében a piacot és bizalmat számunkra megszerezni. — Továbbá a szarvasmarha és annak terményeinek kedvezőbb értékesítése szempontjából minden eszköz, ha kell repressiv rendszabályok a vétessenek igénybe, nehogy a marhavész ürügye alatt a piacok előttünk elzárassanak. Az élő állatoknak gyorsabb és olcsóbb szállítása hasonlóképp föltöte kívánatos lévén, a Bécsbe Galiciából jövő élelmiszer-vonatok mintájára hason kedvezmények hazánkban is mielőbb egyes vasut-társulatok által léptessenek életbe.

Végre a keletről, Románia és Oroszországból bejövő marhavész elleni teljes határozár felállítását csak azon okból nem tartotta szükségesnek a gazdák értekezlete vágyai közé felvenni, miután a tetemesen megfogyott marhaállomány már is alig fedezi hazai szükségleteinket és ennél fogva a teljes határozár okvetlenül az igavonó marha nagymérvű megdrágulását idézné elő; ha el is tekintünk annak költséges voltától, valamint a csempészkedés még inkább való terjedésétől, mely ennek folyománya lenne és a cél tehát alig lenne ez által megközelítve, de igen is föltöte szükségesnek tartja az 1874. XX. T. cz. 11. és 13. §-ai módosítását, melyek azt mondják, hogy az említett tartományokból a kérődő állatok és azok nyers terményeire nézve csak akkor zárandók el határaink, midőn azokban határainkhoz 8 mértföldnél közelebb is uralg már a marhavész, még pedig olyképeni módosítását, hogy ha nevezett tartományok bármelyikében, határainktól bármily távol is, kitör a marhavész, határaink irányában egészen a vész teljes megszűntéig, elzárandók.

4. Megváltoztatandónak tartja a belvizek levezetéséről szóló 1874. XI. törvényzikket és pedig olyformán, hogy a belvizek levezetésére szükséges előmunkálatok hatóságilag megtétetvén, a társulatok megalakítása ugyancsak hatóságilag foganatosítandó, nemkülönben a vizek lefolyásának meggátlása és utainak megnyitásánál szükségessé váló intézkedések a közigazgatási legalsóbb forumok által, lehető leggyorsabb eljárás mellett keresztülvihetők legyenek.

5. Föltöte káros és rosszalándónak tartja a kormány azon tévlenséget a vasúti társulatokkal szemben, hogy daczára azon óriási áldozatoknak, melyeket az ország a végből, hogy a vasutak építése által a forgalmi érdekeknek elég tétessék, vagy azok legalább megközelítenessenek, a szállítási díjak még inkább emeltettek, a helyett hogy leszállítottak volna, — a vasutak rendetlen szállításából származó károk megtérítésére egy egyöntetű eljárás és ezt szabályozó rendszabály hiánya még mindig fennforog, — a vasutak csoportosítása még eddig is csak pusztá óhaj tárgyát képezi. — Mindezekből kifolyólag égetően szükségesnek tartja: az állam befolyását a vasúti társulatok iránt egy hozandó törvény által szabályozni és oly rendszabályokat foganatosítani, a melyek által világos és határozott cél és vasúti programm kifüzése és követése mellett az összes tarifa-ügy egyöntetűen szabályozható legyen és nyerstermelő országunkban, különösen a jelenlegi europai viszonyok között, a midőn a vasúti szállítás költséges volta okozza terményeink értékesítésének fő nehézségét, minden módon és eszközzel kivivandó azon cél, hogy Európa fő piacaira a szállítási díjak leszállítottassanak olyannyira, hogy versenyképességünk azáltal, hacsak némileg is, helyre legyen állítva, mely kérdés kedvezőbb

módoni állása és javulása, termelésünk létfeltetelei közé tartozván, immár halasztást meg nem tűr.

A végrehajtó bizottság nevében:
Gr. Zichy Jenő, **Gr. Dessewffy Aurél,**
Ifj. gr. Nádasdy Ferencz. a végrehajtó bizottság elnöke.

Ertesítés.

A kolozsvári m. kir. távirat-igazgatóság 1996/III. szám alatt a következő átiratot intézte az erdélyi gazdasági együlethez:

„Tudatni kívánom, hogy a jövő hó folyama alatt a helybeli távirat fiók-raktárban körülbelül 163 metermáza 4 mm. és 4 1/2 mm. vastagságu ócska vas-húzal lesz szőlőmivelési és más kertészeti célra eladó, kilogrammonként 9 krért.

Szíveskedjék erről az egylet gazda tagjait azon megjegyzéssel értesíteni, hogy a venni szándékozók szabályszerűen belyegzett kérelmük mellé az erdélyi gazdasági egylet által kiállítandó és a szükséges húzal mennyiségét, minőségét és a cél — melyre az használatni fog — magában foglaló s 50 kros bélyeggel ellátandó bizonyítványt mellékeljenek.

M. kir. távirat-igazgatóság.
Kolozsvárt, 1879. júliushó 17-én. Werlein.

Midőn ezen átiratot mindazoknak, kiknek a jelzett célokra ócska távirat-drótra szükségük van, becses figyelmükbe ajánlom, egyszersmind tudatom, hogy a titkári hivatal a bizonyítványt természetesen díjtalanul állítja ki, az illető folet tehát csak a bélyeg költsége terheli. Miután pedig a szükséglet ki-lóban nevezendő meg, a gazda pedig azt többnyire csak hossz-mértékben tudja kiszámítani, megjegyzem, hogy 6—8 meter (3—4 öl) drót csik körülbelül egy kilóra.

Kolozsvárt, 1879. július 20-án. Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Személyi hírek.

Magary Mihály, az erd. gazd.-egylet alapító tagja, Kolozsvár sz. kir. városának tanácsosa és gazdasági ügyeinek vezetője, folyó hó 14-én munkás életének 64-ik évében elhunyt. Béke poraira!

Hirdetmény.

Az alóírt bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a Budapesti VI-ik nemzetközi gabona- és magvásár a folyó évben augusztus 27-én (szerdán) meg fog tartatni.

A további ide vonatkozó intézkedések legközelebb fognak a t. cz. vásárlatógató közönség tudomására hozatni.

A Budapesti áru- és értéktözsde
gabonavásári-bizottsága.

Ertesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879 július 7-ig.

Megye	Község	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezel-tetik
Alsó-Féher	Megykerék	1 ló	takonykór	kiirtatott
"	Borbánd	2 szarvasm.	lépfene	elhullott
Hunyad	Nagy-Rápol	44 juh	himlő	"
"	"	119 juh	"	gyógykezel.
"	"	2 szarvasm.	lépfene	elhullott
"	Kis-Rápol	25 szertés	"	"
"	Gyertyámos	4 "	"	"
"	Déva	42 "	"	"
"	Valisora	29 "	"	"
"	Szelistyora	29 "	"	"

Maros-Torda	Mikháza	1 szarvasm.	lépfene	elhullott
	Közsvényes-			
	Remele	1	"	"
	Maros-Vá-			
	sárhely	1	"	"
Szeben	Nagy Ludas	2	"	"
Szilágy	Hosszuaszó	8 bivaly	"	"
Magyar ország egész területe marha vész mentes.				

Vidéki gazdasági tudósítások.

Cserhalomtáj, 1879. július 17.
Tegnapelőtt este 8 és 9 óra között megelőzött délutani eső után egyszerre irtózatos szélvész mellett rémes fellegek húzódtak nyugotról északkeletnek s el kezdett hullani a jégzápor. A kereszturi udvarhelyi, szent-andrási, kajlai határok egészen, a kentelki határ északi felén minden termény, ugy a beszterczei, aldorfi, jádi határok fel a havasokig tetemes jégkárt szenvedtek. Hogy a jég merről jött s Keresztúrról Beszterczéig mi kárt tett, még tudomást szereznem nem tudtam. Beszterczén a vihar lehányta a plébánia tornyáról a keresztet, az ágostai papi telken gyökereitől kicsavart egy ős akáczt. Falukon kifedte az épületeket, szerte-szét hányta a kalangyákat, szénaboglyát sat. Ez nap vándor-tanár Fekete Pál Beszterczén tartott előadást s teljes elismerést vívott ki. Fekete nagyon megbámulta a nálunk viruló gyümölcsenyésztést s a Steininger borait. Vályi Elek.

Gyergyó-Alfalu, 1879. július 16-án.

Takarmány-termésünk, úgy minőség, mint mennyiség tekintetében, rég idők óta nem elégitette ki annyira a gazdákat, mint ez évben. Őszi veteményünk, a rozs kitünő, ellenben a tavasziak csak közepes termést ígérnek. A marha-árak magasak és a gabna-árak mind alább-alább jönnek. Sertéseink között a lépfene ijesztő mérvben szedi áldozatait.

Berde Ferencz.

Dicső-Sz.-Márton 1879. július 15.

Az aratás javában foly s némely serényebb gazda a hordást is elvégezte. Széna jól sikerült, termés elég nagy. Tengeri 2-ik kapálása b fejezve; igen jó termés mutatkozik. Szőlő-kötözés kezdetét vette, s 2-ik kapálása belejezve, — ha úgy fejlődik, mint eddig, igen jó minőségű és bő termést várhatunk. — A gabona ára emelkedik. A marhák között a lépfene, torokgyík; a disznók között a megvetellés igen gyakori.

Szekély János.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, jul. 13-—jul 20-ig. 1879.

Buza a üzlet nagyon élénk; forgalom 100000 metermázsa, ár 10·90 ft.

Rozs emelkedőben, forgalom 4000 metermázsa, ár 6·43 ft.

Árpa forgalom 6000 meterm., ár takarmányárpa 5·20 ft.

Zab lanyhább, forgalom 2000 metermázsa, ár 5·45 ft.

Törökbuza csekély szállitmány, ár 5·30 ft.

Repcze élénk üzlet, forgalom nagy, ár: 10·90 ft.

Gyapju mérsékelt; Eladatott 40 meterm. finom posztó gyapju 144—147 ft, 100 meterm. finom fésűs gyapju 96—97 ft, 460 mm. középfinom fésűs 92—93 ft, 500 mm. közép fésűs gyapju 83—87 ft. (Árak per 56 kilogramm). — Gyárilag mosott gyapju eladatott 15600 klg. ára 1·80—3·60 per klg.

Gabona-árak:

	minimum és maximum: Budapest július 19	Bécs július 19.
Buza	9·30—11·15 ft	7·90—11·55 ft
Rozs	6·40—6·65 ft	6·70—7·50 ft
Árpa, takarmány	— — — ft	4·50—5·40 ft
Árpa, szeszfőzésre	— — — ft	— — —
Árpa, seres	— — — ft	6·70—9·60 ft
Zab	5·45—5·65 ft	5·65—6·70 ft
Repcze	11·72—12·00 ft	11·25—12·50 ft
Törökbuza	5·10—5·25 ft	5·65—6·25 ft

Budapesti marhavásár július hó 17-én. 1879.
Összes felhajtás 2216 db nagy- és 1626 db apró marha. Ebből eladatott: 47 drb. bika, 861 drb. ökör, 934 drb. vágó tehén,

252 drb. fejős tehén, 190 drb. bival, 292 drb. borju, 1334 drb. juh. — Árak: bika darabonként 80—175 ft, ökör páronként 180—370 ft, vágó tehén páronként 130—250 ft, fejős tehén darabonként 90—180 ft, bival páronként 140—215 ft, borju darabonként 10—25 ft, juh páronként 13½—18½ ft. Husárok 100 kilonként: ökörhus 48—52½ ft, tehénhus 47—51 ft, borjuhus 50—70 ft, bivalhus 42—45 ft.

Bécsi marhavásár július hó 14-én. Összes felhajtás 2761 darab és pedig 1268 drb. magyar, 1423 drb. lengyel és 70 drb. német fajta, mind hizott; melyből 2681 drb. ökör, — drb. tehén, 27 drb. bika és 10 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—56½ ft, lengyel 54—56 ft, német 54—56 ft, tehén 52—56 ft, bika 50—53 ft, bival 45 ft. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár július 19-én: (Az első magyar sertéshizláló részvénytársaság jelentése.) Nagyobb fogyasztás és tekintélyesebb kivétel folytán az üzlet szilárd árak mellett igen élénk volt és mivelhogy a hét végével minden felhajtott sertés eladatott, a tulajdonosok magasabb árakat követeltek. Külföldi számlára több tétel september és októberben szállítva klgként 41 krral kötöttet.

Jegyzett árak: magyar sertés nehéz 36½—37½ kr, könnyebb 38½—40 kr. Vidéki sertés — kr, szerbiai makkolt 35—36½ kr., oláh 37½ kr, süldő 36½—37½ krajezár netto súly klgként. A llomány: július 11-ről maradt 76010 drb. Felhajtott: Alföldről hizott — drb., kövér 4760 drb., sovány — drb., Erdélyből 280 drb., Szerbiából 1560 drb., Oláhországból 730 drb., vidéki felhajtás 90 drb., magyar állam vasuttal 250 drb., összesen 83680 darab Elhajtott: Felföldre 450 drb., Bécsbe (mult héten 340 drb.) 2960 drb., Prágába 400 drb., Bodenbach felé 1450 drb., Ruttek felé 540 drb., Grácza — drb., budapesti fogyasztás 2210 drb., kültelki fogyasztás 290 drb., összesen 8860 drb. Marad állomány 75120 drb. A részvénytársaságokban 13263 drb. van elhelyezve.

Drezdai vásár július 14. A vásáron 534 drb. vidéki és 287 drb. magyar sertés volt, az első 45—50 fil., utóbbiak 42—44 fillert értek el ½ klg. 134 db magyar nem lett eladva.

Berlini vásár július 14. Husfajokban élénk üzlet s 812 db felhajtásával mecklenburgi 47—48, orosz 45—50 mk., magy. kevés volt a piacon, 40 mk kelt el 40—50 fő tára mellett.

Bécsi sertésvásár július 15-én. Összes felhajtás 4193 darab és pedig 1184 drb. nehéz, 1267 drb. középnehéz és 1742 drb. süldő; melyből 1112 drb. magyar, 1742 drb. orosz-lengyel, 1165 drb. szerb és 174 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 31—32½ ft, középnehéz 29—30 ft, süldő 30—40 ft, szalonna és zsír 43—46 ft. —

Disznózsír üzlet lanyha, kész áru hordóval együtt 44—45 ft, aug-sept havi kötésben hordó nélkül — ft.

Szalonna közepes üzlet, vidéki szalonna 37½ ft, városi áru 40—41 ft, füstölt szalonna 44—46 ft.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölök.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (29—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda.“
Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

(14)

(2—2)

Haszonbéri hirdetés.

Hetei lovag Bakó Károly tulajdonát képező, Szolnok-Dobokamegyében **Buza** községében levő terjedelmes birtoka, **Feketelak**, **Czente**, **Csaba** hozzátartozó részekkel és illető regalékkal együtt **1879 július 24-én** Buza községében tartandó nyilvános árverésen, az illető haszonbéri feltételek mellett

1880. april 1-től kezdve tiz évre haszonbérbe fog adatni.

A feltételek Kolozsmegye árvaszékénél és ügyvéd **Frits Albertnél** Kolozsvártt megtekinthetők.

WALSER FERENCZ gazdasági gép- és eszközraktára

Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

ajánlja a legjobb szerkezetű s gyári áron adott következő gépek- és eszközöket:

Cséplőgépek, fa- és vasalappzaton, kézi erőre, járgányra vagy gőzerőre. **Járgányok**, fekvő és álló szerkezettel. **Trieurök**, eredeti Mayer-féle, melyek a konkolyt, bükkönnyt, zabot stb. tökéletesen kiválasztják. **Szelelő és választó rosták**, különféle **Répavágók**, **szecskavágók**, **darálók és zúzó**k, különféle **Bor-sajtók**, legújabb szerkezetűek. **Vidats-ekék** és különféle **boronák**. **Török-buzamorzsolók**.

Azonkívül ajánlja előnyösen ismert **tűzfecskendőit**, gazdagon felszerelt **tűzoltó szertárát**, és mindenféle vasszerkezetű házi és kerti **kútakat**.

Javító műhelyem az elősoroltaknak gyors és pontos javítását jutányosan elvállalja.

(15)

(1—23)

(13.)

KIR. SZAB.

(4-10.)

AZIENDA ASSICURATRICE.

a birodalom legrégibb biztosító intézete. 1822-ik év óta áll fenn.

(Vezérügynökségi iroda: Kolozsvártt. párisuteza 19-ik szám.)

Biztosítéki tőke 12 millió forint57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több mint **100 millió** forintot kárpotolt.A kir. szab. Azienda Assicuratrice alólírott vezérügynökségének van szerencsége ezenel tudatni, miszerint a **legolcsóbb díjak mellett** elfogad ajánlatokat:**Tűzkárok ellen** épületekre, gabona-, széna-, termény- és gépekre, vagy bármi más készletekre.**Jégkárok ellen** teljes kártérítés biztosításával.**Életbiztosításokra** minden fenálló módozatok szerint.

A biztosító közönség kényelmére a kötvények azonnal általunk állíttatnak ki.

Nagyobb birtokosok gazdasági egyleti tagok külön kedvezményben részesülnek.

Az Azienda Assicuratrice

kolozsvári vezérügynöksége:

VOITH GERGELY.**Piaci árak.**

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Beszterozo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogaras		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	jul. 12	715	550	375	330	200	350	170	36	—	40
Kolozsvár	jul. 17	450	—	260	—	170	270	170	140	300	46
K.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Szében	jul. 15	490	390	300	310	210	310	100	80	300	44
Segesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	jul. 14	550	520	340	300	240	350	280	150	400	42
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	jul. 17	438	300	275	—	165	240	130	60	220	40
Sz.-Údvahely	jul. 15	550	350	330	—	250	330	160	25	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljesítés szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52								
	széri hirdetésnél								
	fizetendő forint								
10/16 v. egész oldal	7	20	31	65	95	120	140	160	210
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	105
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	53
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	27
1/16 v. tízenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.